BESTEMMINGSPLAN JACHTHAVEN GELDERMALSEN

voorontwerp

ruimte voor ideeën

ruimtelijke denkers

WISSING

Jachthaven Geldermalsen

Inhoudsopgave

Bijlagen toelichting		**3**
Bijlage 1	**Terug naar de Linge**	**4**
Bijlage 2	**Quickscan flora en fauna**	**29**
Bijlage 3	**Vleermuizenonderzoek**	**46**

Bijlagen toelichting

Bijlage 1 Terug naar de Linge

Terug naar de Linge

Opdrachtgever:
Gemeente Geldermalsen

Documentnaam:
0833_Linge oever_planboek_20180608

Wijzigingsdatum:
18 juni 2018

ruimtelijke denkers

WISSING

Alles uit dit document mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt mits de bron en auteur worden vermeld.
Aan de inhoud van dit document kunnen geen rechten worden ontleend.

Middenbaan 108, 2991 CT
Postbus 37, 2990 AA Barendrecht T +31 (0)180 61 31 44 www.wissing.nl

1. Locatie
2. Gebiedsvisie
3. Jachthaven Achter ’t Veer
4. Boulevard
5. Lingepark
6. Heemtuin
7. Tot besluit

1. Inleiding

Geldermalsen is ontstaan als een dijkdorp langs de Linge. Maar in de huidige situatie ligt het riviertje nogal ver van het feitelijke dorpscentrum. Tussen het centrum van Geldermalsen en de rivier bevinden zich parkeerterreinen, een park, de jachthaven en de Heemtuin. Nu de markt opnieuw is ingericht en de plannen voor de herinrichting van de Geldersestraat gestalte krijgen, is ook het moment gekomen om na te denken over de relatie van Geldermalsen met de rivier. In dit document is een visie ontwikkeld over de manier waarop de relatie tussen dorp en rivier in zowel visueel-ruimtelijke als functioneel-ruimtelijke zin kan worden versterkt. De jachthaven speelt daarin een belangrijke rol.

Plangebied

De locatie

Het plangebied waarvoor deze visie is ontwikkeld beslaat een gedeelte van de rivieroevers, namelijk het gedeelte tussen de Koppelsedijk en de brug. De terreinen van Albert Heijn (privé eigendom) en het openbaar parkeerterrein Achter 't Veer behoren dus niet tot het opgavegebied, hoewel vanzelfsprekend wel is gekeken naar de ruimtelijke en verkeerskundige relatie.
De reden voor een beperkte begrenzing van het opgavegebied is dat we de complexiteit van de opgave niet onnodig groot willen maken en allerlei zaken met elkaar verknopen. Door ons te concentreren op het park, de jachthaven en de Heemtuin, kan een eerste stap worden gezet in de verbetering van dit gebied en de relatie met het dorp. Het kan zijn dat zich daarna andere opgaven aandienen, maar dat wordt op dit moment van secundair belang geacht. De eerste stap is immers om in het hart van Geldermalsen een sterke relatie met de rivier tot stand te brengen.

De stakeholders

Deze definitie van het opgavegebied betekent dat er naast de gemeente 3 stakeholders in het proces van deze visie zijn betrokken, namelijk het waterschap, de jachthavenvereniging en de ondernemersvereniging.
Met het waterschap zijn in de beginfase van het project informerende gesprekken gevoerd over de vereisten en aandachtspunten die het waterschap meegeeft, wanneer er in het stroomgebied van de Linge initiatieven plaatsvinden. Tevens is het principeplan op 18 april 2018 aan het waterschap voorgelegd, die in het overleg haar reacties heeft gegeven.
De jachthavenvereniging heeft een intensieve rol gespeeld in het ontwerptraject. Onder meer over de herinrichting van het haventerrein, een nieuw clubgebouw en de relatie van het jachthaventerrein met de directe omgeving hebben meerdere overleg- en ontwerpsessies plaatsgevonden. De direct betrokkenen hebben het principeplan op 1 maart 2018 aan de leden gepresenteerd.

Het overleg met de ondernemersvereniging betrof de globale visievorming in de eerste fase van de planvorming. Gedurende het proces is eveneens gesproken met grondeigenaren van het Albert Heijn terrein en met vertegenwoordigers van deze supermarkt, waarbij die partijen hebben aangegeven geen initiatieven te hebben en dat hun terrein ook niet beschikbaar is voor aanpassingen.
Naar aanleiding van de gesprekken heeft de visie meer concreet gestalte heeft gekregen en is duidelijk wat een haalbare ambitie is voor het gebied. Deze ambitie is in de vorm van de voorliggende Gebiedsvisie verwoord en verbeeld. Nadat de visie is voorgelegd aan de gemeenteraadscommissie gaan we in gesprek met andere belanghebbenden in en rond het opgavegebied.

Gezicht op het centrum van Geldermalsen vanuit noordelijke richting

2. Gebiedsvisie

De rode draad in deze gebiedsvisie is dat er wordt gestreefd naar een grotere rol van de Linge in het imago van Geldermalsen en een sterkere visueel-ruimtelijke en functioneel-ruimtelijke relatie tussen dorp en rivier. De rivier wordt gezien als een kwaliteit die een grotere toegevoegde waarde kan krijgen voor het dorp door:

- Het vergroten van de bereikbaarheid van de rivieroever;
- Het toekomstbestendig maken van de jachthaven;
- De rivieroevers beleefbaar te maken en er meer te beleven valt;
- Anonieme of onderbenutte plekken op te heffen en nieuwe fiets- en wandelverbindingen met de omgeving te creëren.

Er worden de volgende ingrepen in het opgavegebied voorgesteld waarmee de bovenstaande doelen bereikbaar worden:

- Het toekomstbestendig maken van de jachthaven vindt plaats door:
  a. een herinrichting van de vaste ligplaatsen en het toevoegen van passantenplaatsen;
  b. door de realisatie van een nieuw clubgebouw;
  c. door het toevoegen van camperplaatsen.
  De ingrepen betreffende de jachthaven worden in hoofdstuk 3 behandeld.
- De introductie van een ‘wandelkade’ langs de jachthaven, op het gedeelte tussen de Heemtuin en het park. De ingrepen betreffende de wandelkade worden in hoofdstuk 4 behandeld.
- Een herinrichting van het park, waarbij een grotere gebruikswaarde en beleving centraal staan. Rekening houdende met de oorspronkelijke inrichting, zal de herinrichting tot een opener inrichting, een groter gebruik en een sterkere relatie met de rivier leiden. De ingrepen betreffende het park worden in hoofdstuk 5 behandeld.
- Een herinrichting van de Heemtuin, waarbij naast de bestaande waarden van de tuin ook een grotere gebruikswaarde en beleving centraal staan. De ingrepen betreffende het park worden in hoofdstuk 6 behandeld.

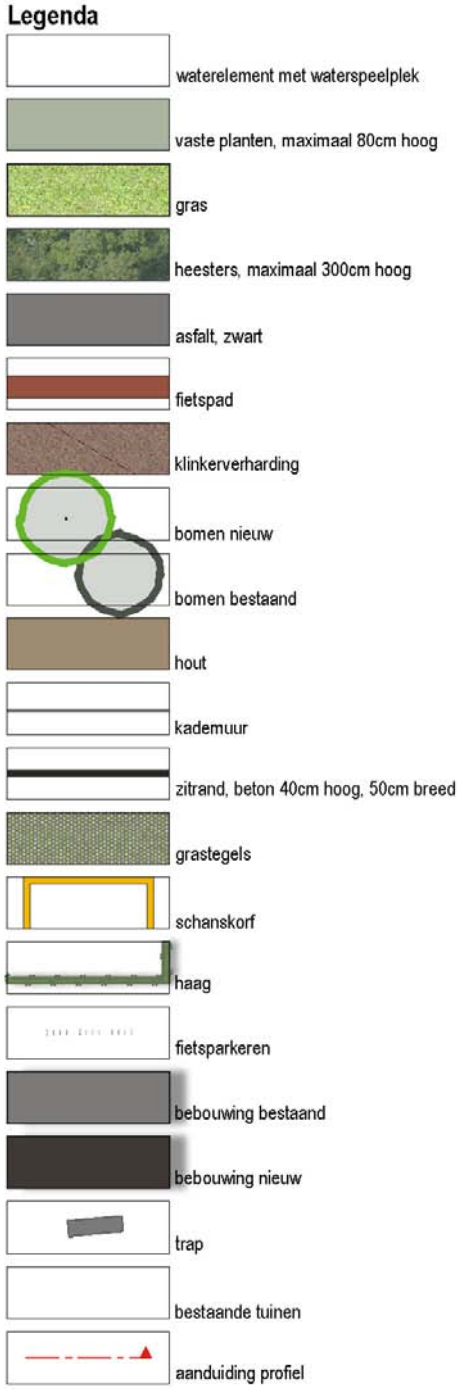

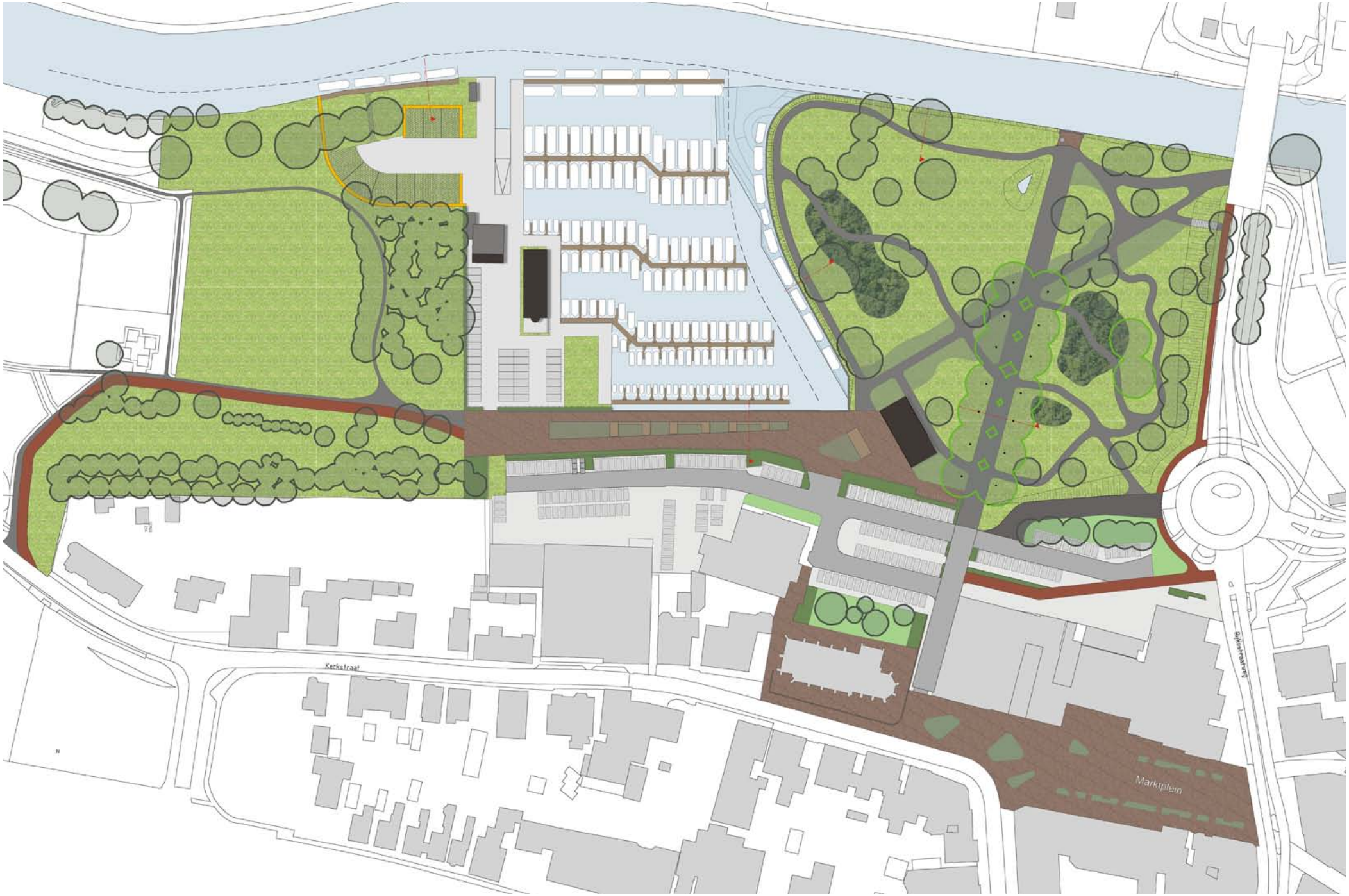

Visiekaart Linge-oever

Een aantrekkelijk Lingepark en de nieuwe wandelkade langs de jachthaven geven Geldermalsen een nieuw gezicht aan het water

3. Jachthaven Achter ’t Veer

De vereniging heeft in de vorm van een programma van eisen haar wensen voor de herinrichting van het terrein verwoord. Met dat programma van eisen in de hand zijn in enkele ontwerpsessies de mogelijkheden verkend. Het idee is om het huidige clubgebouw en de parkeerplaatsen langs de zuidzijde van het terrein te verplaatsen naar de westzijde. Daarvoor wordt het terrein aan de westzijde vergroot tot een efficiënt in te richten parkeerterrein annex botenstalling. In plaats van de huidige wat decentrale ligging van het clubgebouw, ontstaat er ruimte voor een centraal gelegen clubgebouw. De toegang tot het terrein wordt verplaatst naar een nieuwe poort aan de westzijde.

Tevens vindt een herinrichting plaats van de ligplaatsen, met hetzelfde aantal vaste ligplaatsen als in de huidige situatie, maar waarbij de kleine ligplaatsen nabij de wal liggen en in oplopende grootte de omvang toeneemt in de richting van de rivier. Aan de oostzijde wordt aansluitend aan het park ruimte geboden voor circa 9 passantenlig-

Uitsnede situatie Jachthaven Achter ‘t Veer

Referentie clubgebouw

plaatsen en aan de noordwestzijde (grenzend aan de Heemtuin) nog eens circa 4 plaatsen.

Omdat de vraag naar goede camperplaatsen in Geldermalsen groot is, wordt in combinatie met de herinrichting ook een nieuwe camperplaats gerealiseerd. De huidige 4 camperplaatsen, die min of meer geïmproviseerd tot stand zijn gekomen, worden verplaatst naar de rivieroever, waar ruimte is voor circa 9 campers. De huidige locatie van de campers wordt dan ingericht als speelterreintje, aansluitend aan het clubgebouw.

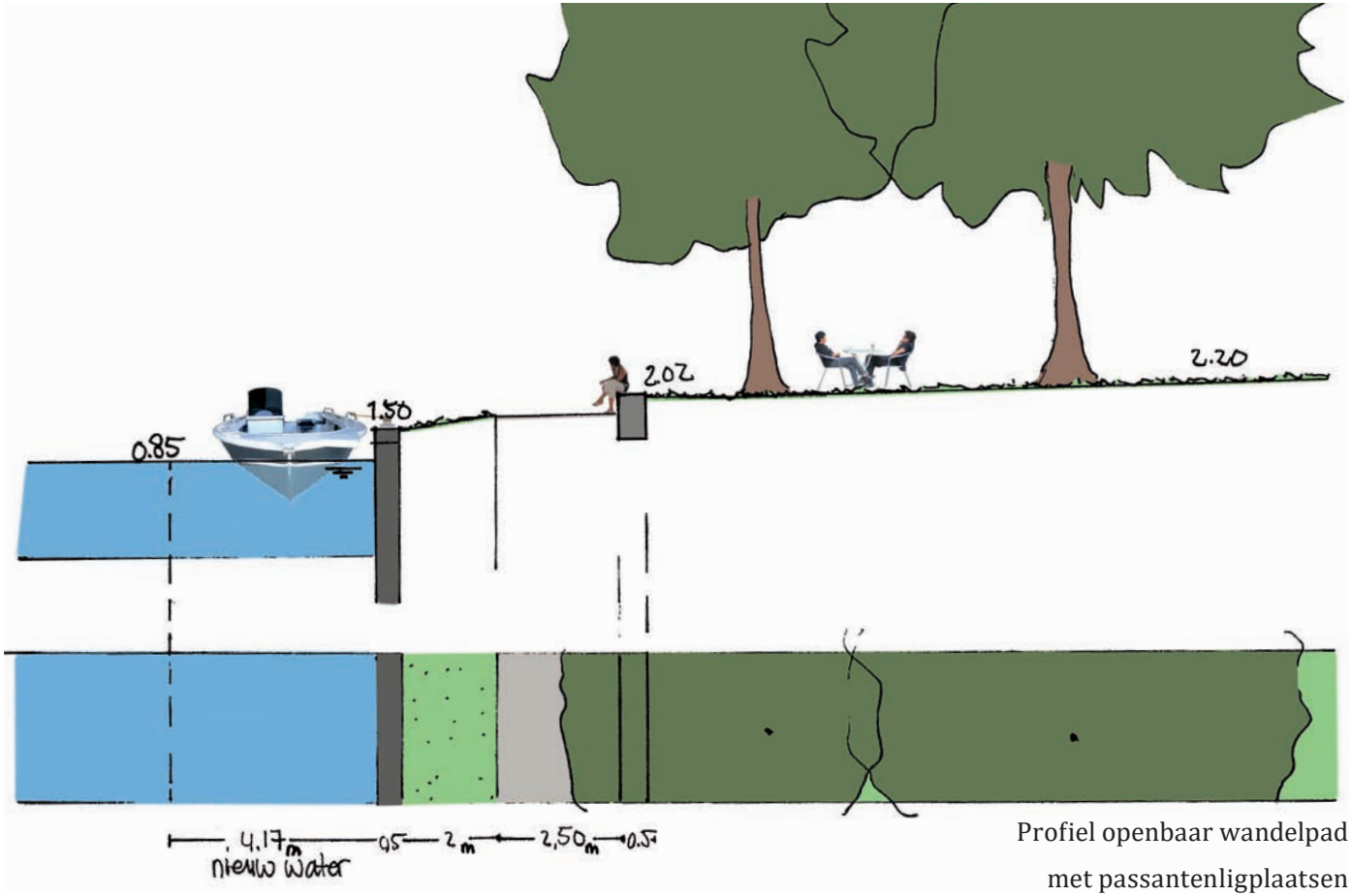

Profiel openbaar wandelpad met passantenligplaatsen

Links: Referentie grasveld met passantenligplaatsen (Heukelum)

Rechts: Referentie camperstandplaatsen

4. Wandelkade

Met de aanleg van een openbaar toegankelijke ruimte ontstaat de mogelijkheid om een aangename wandeling te maken langs de jachthaven en naar de Heemtuin. Op het raakvlak van wandelkade, jachthaven en park ligt een pleintje met restaurant, terras en podium. Deze plek ligt strategisch en vormt een belangrijke ‘stapsteen’ tussen de markt en de rivier.

De wandelkade is toegankelijk voor verkeer met bestemming jachthaven, voor fietsers en voetgangers. Maar de auto is duidelijk ‘te gast’ en is van het wandelgedeelte gescheiden door een langwerpig zit- en groenobject. De inrichting is eenvoudig, met baksteen, mooie verlichting en het langgerekte element waarin zitvakken worden afgewisseld met plantvakken.

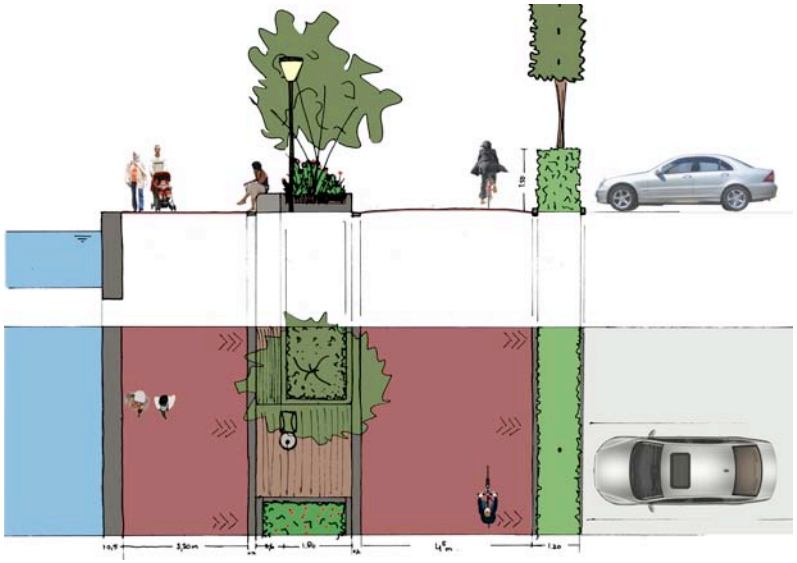

Inrichting waarbij een zitelement met plantvakken de wandelkade en rijbaan van elkaar scheidt

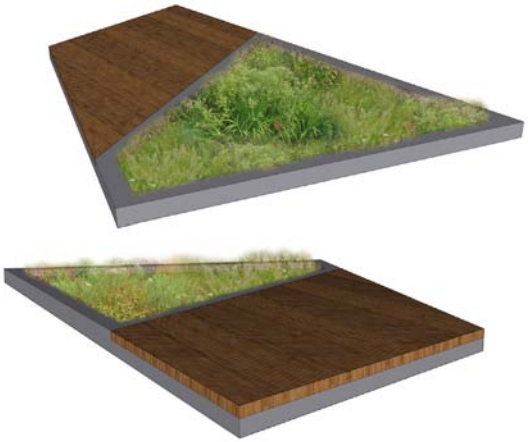

Podium met plantvak geschikt voor optredens of gewoon als zitelement

Visualisatie richting het dorpscentrum van Geldermalsen met de jachthaven, het nieuwe restaurant en de nieuwe wandelkade

5. Lingepark

In de huidige situatie ziet het Lingepark er niet altijd uitnodigend uit. Dit komt door de vele onderbegroeiing, de kleine grasveldjes, smalle paden, de veelal grote bomen waardoor zonlicht schaars is en door het ontbreken van aantrekkelijke zit- en speelgelegenheden.

Door het park loopt echter de kortst mogelijke lijn van de markt naar de rivier, en het idee is dan ook om deze als daadwerkelijk loop- en beleeflijn aan te leggen: het 'Linge-laantje'. Dit brede pad nodigt uit tot wandelen of sporten, maar is ook geschikt voor evenementen (Samenloop voor Hoop, Ode aan de Linge, het einde van de vierdaagse of schoolevenementen) en kraampjes (fruit, kunst, antiek). De kolommen van de oorspronkelijke Lingebrug, dis nu nabij de ingang van het park staan, komen nabij de zuidelijke ingang terug.

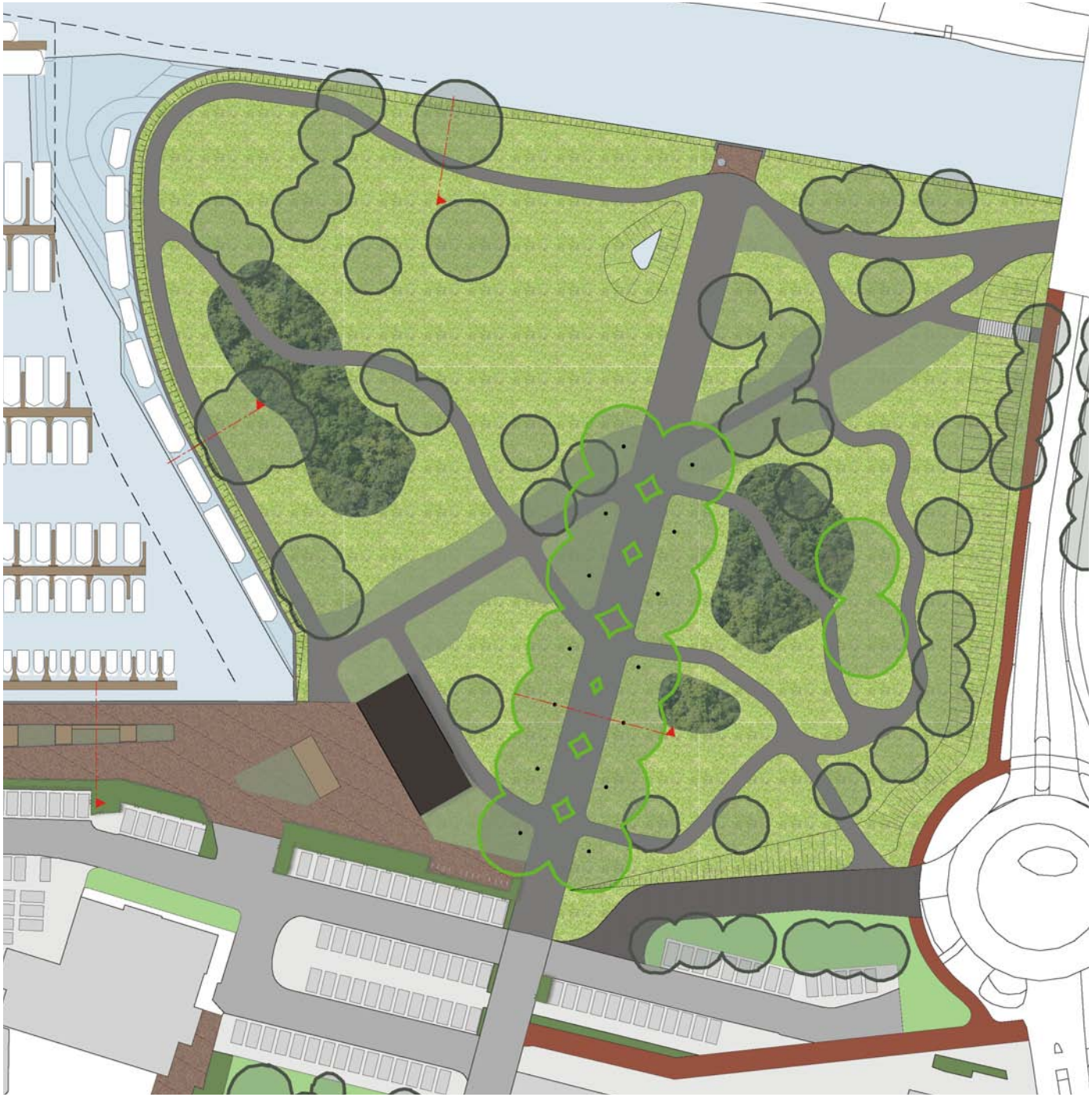

Uitsnede situatie Lingepark

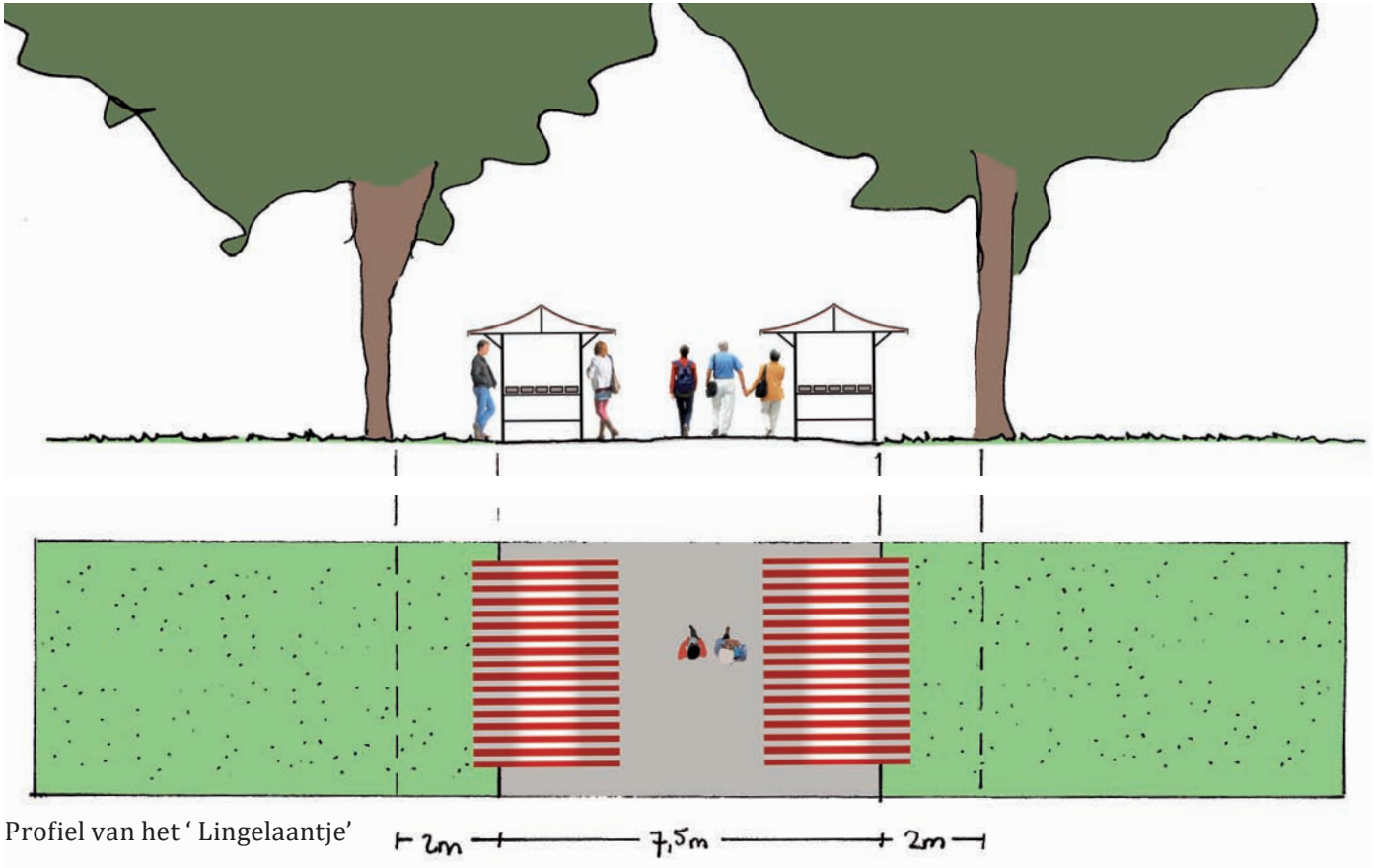

Profiel van het ' Lingelaantje'

Referentiebeelden Samenloop voor Hoop en evenementen

Het Lingepark is een ideale locatie voor evenementen

Ook in de herfst is het Lingepark een fijne en
lichte openbare ruimte

Aan de rivier komt een zonneweide, met een open zicht op de rivier, waardoor op zonnige dagen het park beter tot zijn recht komt. Aan de zijde van Linge-laantje kan een waterspeelplaats worden ingericht, met bijvoorbeeld een pomp aan het einde van het Lingelaantje, dat Linge-water de speelplaats inpompt.

Een tweede (smaller) pad vormt een rechte verbinding tussen de brug en het daarachter gelegen parkeerterrein aan de Kostverlorenkade met het nieuwe pleintje met restaurant. Voor het overige lopen door het park slingerpaden, alsook een pad langs de rivieroever. Mogelijk dat op de noordwestpunt van het park een steiger in het water kan worden aangelegd, om het water nog beter beleefbaar te maken.

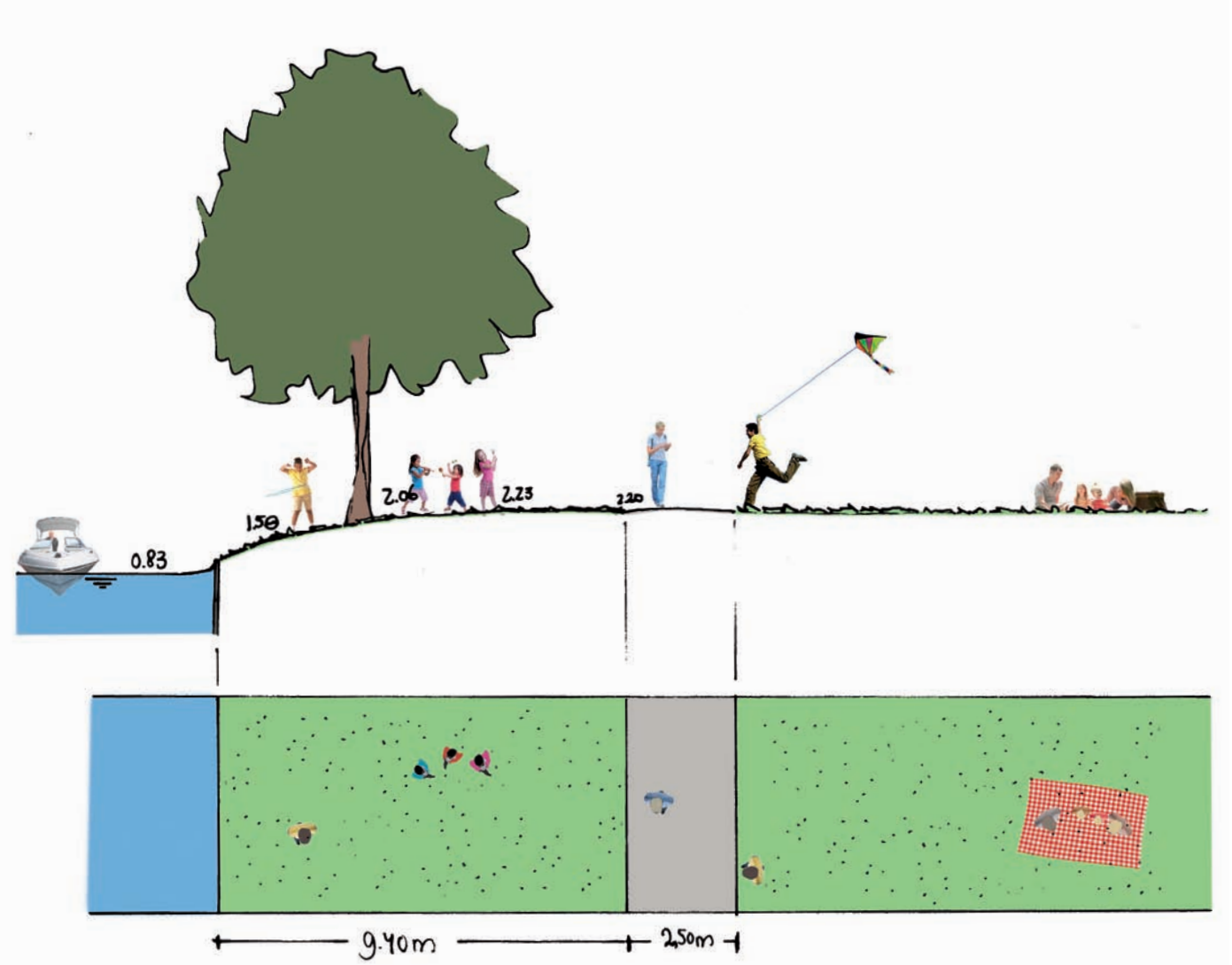

Profiel nieuwe parkoever met ligweide nabij de Linge

Referentie ligweide

Uitsnede situatie linge-oever

Referentiebeelden waterspeelplaats nabij ligweide

De zonneweide met open zicht op de rivier zorgt voor licht in het Lingepark

6. De Heemtuin

De Heemtuin is een prachtig groengebied dat weliswaar aansluit op het centrum maar vanuit het centrum moeilijk toegankelijk. Alleen het poortje in het hek achter het parkeerterrein van de Albert Heijn biedt toegang, en dit alles nodigt niet uit voor een bezoek. Door de aanleg van de wandelkade en het verleggen van de entree van de jachthaven wordt dit een wat meer publieke ruimte. De wandelkade wordt doorgetrokken naar de Heemtuin in de vorm van een breed pad. Maar om de tuin ook voor fietsers beter bereikbaar te maken, is het denkbaar om een nieuwe fietsverbinding aan te leggen tussen de Koppelsedijk en de wandelkade. Recreatief fietsverkeer kan vanuit westelijke richting kiezen voor de huidige route over de dijk naar de markt of voor een route onderlangs door de Heemtuin.
Het wat verwilderde bosje tegen het jachthaventerrein aan, kan een grotere gebruikswaarde verkrijgen als 'speeldernis', een plek voor kinderen om te ontdekken, te avonturieren, te bewegen op de diverse speelaanleidingen. Na een kritische waardering van de huidige bosopstand, kan de huidige beplanting en onderbegroeiing daartoe worden uitgedund en speelobjecten worden toegevoegd. De huidige inrichting rondom het centraal gelegen weiland en meer naar het westen de diversiteit aan weiden, veldjes en beplanting blijven intact. Indien nodig zal de padenstructuur worden verbeterd.

De Heemtuin en wandelkade kunnen onderdeel worden van een recreatieve fietsroute langs de Linge

Referentie 'speeldernis' in het bosje aansluitend op de jachthaven

boomhutten bouwen
boomstam blijft over na uitdunning bos
stappalen
klimtouwen tussen de bomen
boomstronken als stapparcours
boomhut
mikado van boomstammen
welkom entree avontuurlijk speelbos
nieuwe directe fietsverbinding tussen
wandelkade en Koppelsedijk

7. Tot besluit

Zoals in dit document is verwoord en verbeeld ligt er op dit moment een grote kans om de relatie tussen Geldermalsen en de Linge verregaand te verbeteren. De gemeente kiest er bewust voor om de scope van het plangebied beperkt te houden, en te beginnen met een aantal concrete ingrepen. Dat wil niet zeggen dat er daarna niks meer gebeurd, want als de voorgestelde ingrepen eenmaal zijn uitgevoerd, dan ontstaan bij stakeholders wellicht nieuwe ideeën en kansen om zaken op te pakken. De gemeente ziet deze visie dus als ‘aanjager’ voor de verbetering van de omgevingskwaliteit, en zet daartoe samen met de jachthavenvereniging de eerste grote stap.

Visie als ‘aanjager’ voor de verbetering van de omgevings-kwaliteit

ruimtelijke denkers

WISSING

Gemeente Geldermalsen

Bijlage 2 Quickscan flora en fauna

Ruimte voor Advies

Adviesgroep voor ruimte, water en natuur

Quickscan Flora en Fauna

Jachthaven Achter 't Veer te Geldermalsen

In het kader van gedeeltelijke herinrichting haventerrein en park

Uitvoering	Ruimte voor Advies - J. Mossink BSc, ecoloog Deventerstraat 179, 8171 NS Vaassen
Opdr.gvr.	Gemeente Geldermalsen
Locatie	Omgeving jachthaven Geldermalsen
Datum	26 maart 2018
Status	versie 2

INHOUD

1 Inleiding **3**

1.1 Aanleiding en doel
1.2 Beschrijving locatie en ingreep
1.3 Opzet onderzoek

2 Resultaten beschermde flora en fauna **5**

2.1 Vaatplanten
2.2 Broedvogels
2.3 Vleermuizen
2.4 Grondgebonden zoogdieren
2.5 Amfibieën en vissen
2.6 Reptielen en ongewervelden

3 Effecten beschermde flora en fauna **10**

3.1 Vaatplanten
3.2 Broedvogels
3.3 Vleermuizen
3.4 Grondgebonden zoogdieren
3.5 Overige soortgroepen

4 Gebiedsbescherming **12**

4.1 Natuurnetwerk Nederland en Groene Contour
4.2 Natura 2000-gebieden

5 Conclusies en Aanbevelingen **13**

5.1 Overzicht bevindingen
5.2 Conclusies en aanbevelingen

5 Samenvatting wettelijk kader **15**

1 INLEIDING

1.1 Aanleiding en doel

Voorliggend rapport beschrijft de uitkomsten van een quickscan flora en fauna uitgevoerd in het gebied rondom jachthaven Achter 't Veer in het centrum van Geldermalsen. De gemeente Geldermalsen is voornemens het haventerrein en directe omgeving te vernieuwen. Onderdeel van het plan is om het havengebied aan de zuid- en oostzijde openbaar toegankelijk te maken. Vanuit veiligheidsoogpunt wordt de haven aan de oostzijde uitgebreid ten koste van een deel van het park. Aan de westkant van de haven wordt een deel van het park opgegeven ten behoeve van realisatie van een nieuw verenigingsgebouw van de WSV Achter 't Veer en parkeerplaatsen. Ecologisch onderzoek is nodig om te bepalen of de activiteiten behorend tot het project mogelijk invloed hebben op beschermde flora, fauna en natuurgebieden. Voor het onderzoek voldoet in eerste instantie een 'quickscan': een kort onderzoek op basis van een beknopt bronnenonderzoek en een veldbezoek, waarbij een deskundige een inschatting maakt van de mogelijke aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarnaast wordt gekeken naar de ligging ten opzichte van beschermde natuurgebieden. De quickscan betreft een momentopname, er kan dus geen rekening worden houden met de dynamische aspecten van natuur, zoals migratie en kolonisatie door soorten en veranderd terreingebruik en –beheer na afloop van het onderzoek. De quickscan kan leiden tot uitvoeriger onderzoek of tot een advies voor mitigerende/compenserende maatregelen. De geldigheidsduur van resultaten bedraagt voor zwaarder beschermde soorten maximaal 3 jaar.

1.2 Beschrijving locatie en ingreep

Het onderzoeksgebied betreft de jachthaven van Geldermalsen, het oostelijk daarvan gelegen Lingepark en de Heemtuin ten westen van de haven. De begrenzing van het onderzoeksgebied is weergegeven in afbeelding 1. De locatie ligt aan de Linge en grenst in het zuiden aan het centrum van Geldermalsen. In de huidige situatie is het haventerrein niet openbaar toegankelijk en afgesloten door een hekwerk. In de nieuwe situatie worden de zuid- en oostkant van de haven vrij toegankelijk. Om problemen als diefstal en vandalisme te voorkomen wordt de oostelijke kade oostwaarts verplaatst zodat de boten verder van de wal gepositioneerd worden. Dit gaat ten koste van een deel van het Lingepark. Door deze ingreep zullen diverse bomen (aantal nader te bepalen) en een strook bosplantsoen verdwijnen. Aan de westkant van de haven maakt een deel van het park naast de zogenaamde Heemtuin plaats voor een nieuw parkeerterrein en verenigingsgebouw van WSV Achter 't Veer. De huidige en beoogde situatie zijn weergegeven in afbeelding 1.1 en 1.2.

1.3 Opzet onderzoek

De ecologische quickscan bestaat uit een beknopt literatuuronderzoek (verspreidingsatlassen, websites etc.), een veldbezoek en rapportage met bevindingen en advies. De locatie is op 22 november 2017 bezocht door J. Mossink, ecoloog van bureau Ruimte voor Advies. Tijdens dit onderzoek is het terrein verkend op de (mogelijke) aanwezigheid van beschermde flora en fauna. Daarbij is vooral gelet op sporen die op vaste, jaarrond beschermde nesten, verblijfplaatsen of groeilocaties duiden van beschermde soorten waarvan het voorkomen in het gebied bekend is (verspreidingsatlassen, websites, eigen kennis). Er is gebruik gemaakt van een verrekijker en fotocamera. Het veldbezoek is uitgevoerd onder zonnige omstandigheden bij een temperatuur van 10 °C en weinig wind.

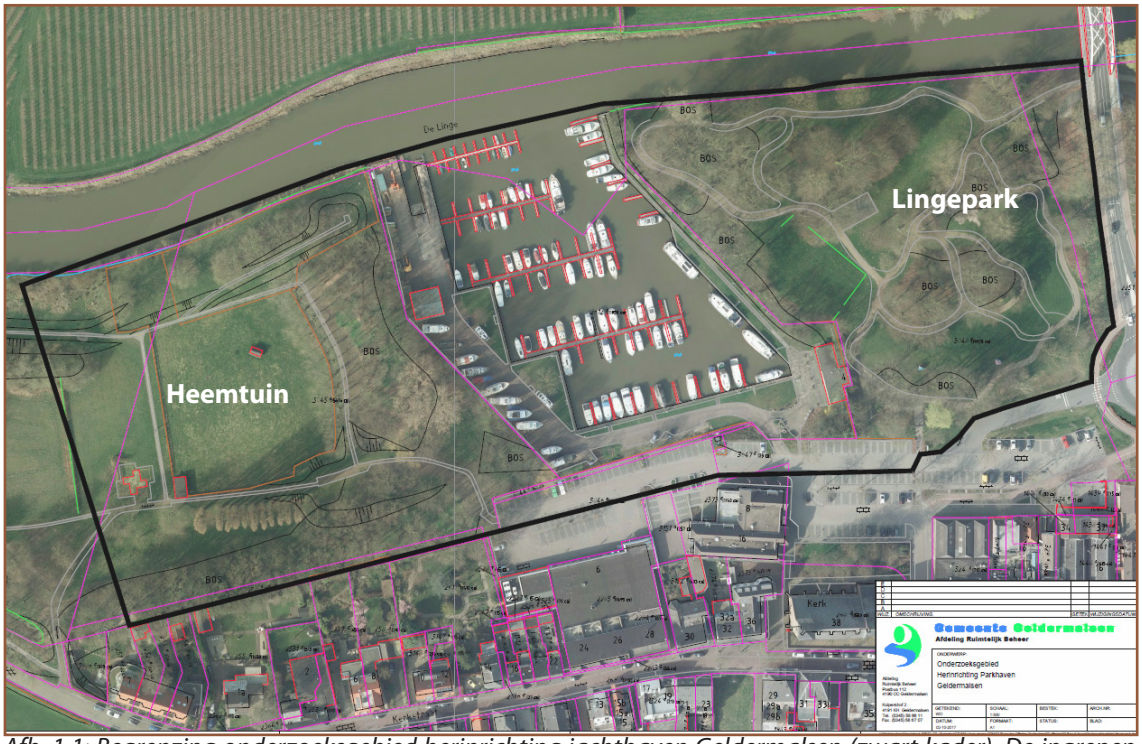

Afb. 1.1: Begrenzing onderzoeksgebied herinrichting jachthaven Geldermalsen (zwart kader). De ingrepen concentreren zich overigens rond de haven zelf, in het westelijk deel van de heemtuin en oostelijk deel Lingepark worden geen werkzaamheden uitgevoerd. Bron ondergrond: Gemeente Geldermalsen.

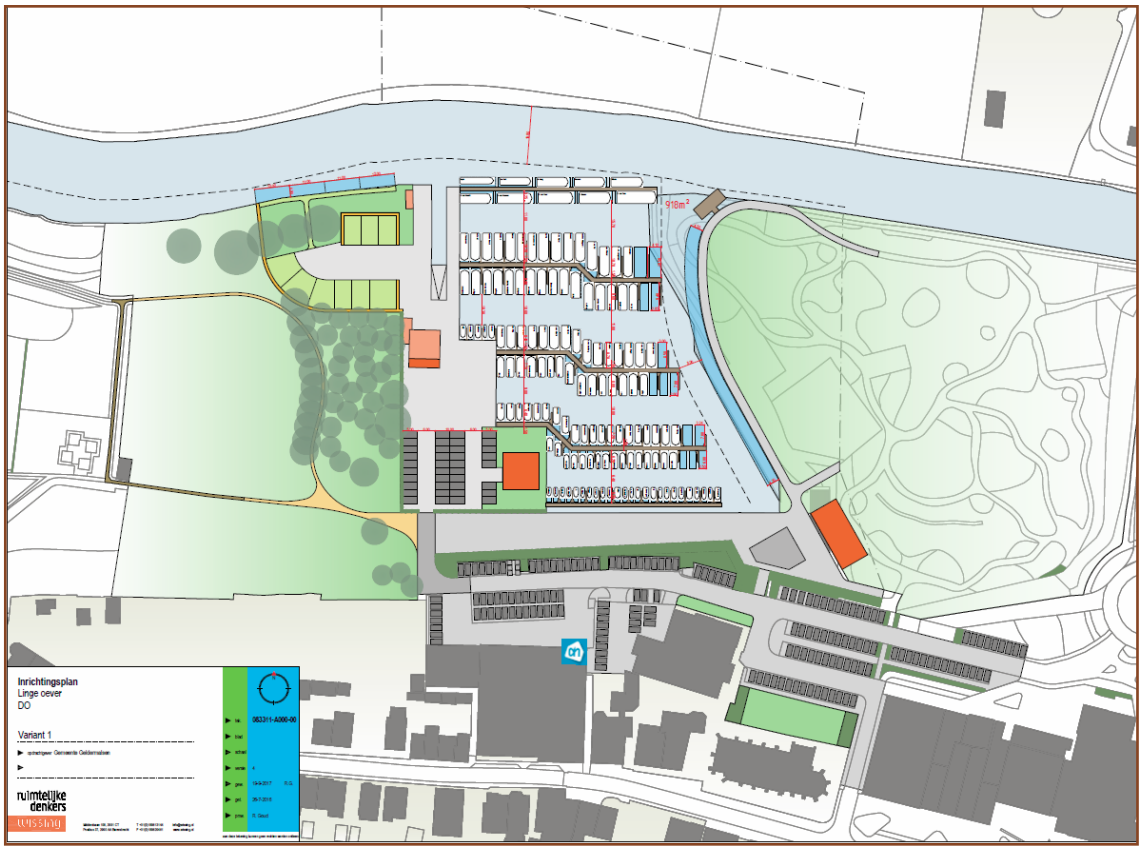

Afb. 1.2: Inrichtingsplan jachthaven en Linge oever Geldermalsen. De oostelijke kade wordt verplaatst in oostelijke richting waarbij een deel van het park verdwijnt. Aan de westkant maakt een deel van de opgaande begroeiing plaats voor onder andere een verenigingsgebouw en parkeergelegenheid. De zuid- en oostrand van het haventerrein worden openbaar toegankelijk. Bron: Wissing Ruimtelijke Denkers.

2 RESULTATEN BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

2.1 Vaatplanten

De vegetatie op het haventerrein zelf bestaat voornamelijk uit gazon met een hoog onderhoudsniveau en sierheesters. Verder is een groot deel van het terrein bestraat, ook hier valt het hoge onderhoudsniveau op. Slechts enkele zeer algemene grassen, mossen en kruiden groeien plaatselijk tussen de stenen. De kademuren zijn nagenoeg onbegroeid. Bijzondere muurvegetatie zoals Tongvaren of Muurvarens ontbreken.
In de te verwijderen bosstrook ten westen van de haven staan vooral de boomsoorten Gewone esdoorn en Gewone es, naast enkele wilgen (Salix spp.) en Zomereiken. In de struiklaag staan soorten als Braam, Gewone vlier, Gelderse roos, Hulst, Eénstijlige meidoorn, Sleedoorn en opslag van Es/Esdoorn. Een deel van de bodem en een aantal stammen zijn met Klimop begroeid. Tussen de bosschage en Linge ligt een strook verruigd grasland met veel brandnetels. Langs de oever groeien soorten zoals Liesgras, Gele lis, Harig wilgenroosje en Moerasspirea. De vegetatie in het Lingepark is opener van karakter dan de westelijke bosschage en het bomenbestand is ouder en diverser. In de ondergroei is naast soorten als Braam en Klimop opvallend veel Geel nagelkruid en Hondsdraf aangetroffen. Ook de Bosaardbei komt hier voor. De locatie lijkt geschikt voor voorjaarsbloeiers en stinzenplanten. Deze zijn in het late najaar echter niet herkenbaar aanwezig waardoor aan- of afwezigheid niet is vast te stellen aan de hand van de quickscan. Overige terreindelen bestaan voornamelijk uit gazon en grasland met naast algemene grassen ook kruiden zoals Madelief, paardenbloem en Vogelmuur.
Binnen het onderzoeksgebied zijn geen beschermde planten aangetroffen. Recente waarnemingen van beschermde plantensoorten ontbreken eveneens. In combinatie met de voedselrijke omstandigheden en het ontbreken van de zeer specifieke biotopen waar beschermde planten worden aangetroffen is aanwezigheid van beschermde vaatplanten uit te sluiten ondanks het feit dat het veldbezoek in een suboptimale periode is uitgevoerd. Nader onderzoek naar vaatplanten is niet nodig.

2.2 Broedvogels

Vogels met jaarrond beschermde verblijfplaats

Op het grasland van de heemtuin is een nestpaal voor de Ooievaar geplaatst. Deze is (nog) niet in gebruik genomen door Ooievaars. Op het nestplateau zijn geen sporen van nestbouw te zien. De bomen zijn geïnspecteerd op mogelijke nesten van roofvogels en uilen. Er zijn geen horsten, Roekenkolonie of geschikte (oude) kraaiennesten gevonden tijdens het veldbezoek. Ook werden geen roofvogels waargenomen. Geschikte bebouwing of kasten voor Huismus, Gierzwaluw, Kerkuil en Steenuil ontbreken waardoor nestlocaties zijn uitgesloten. Het haventerrein wordt mogelijk gebruikt door foeragerende Huismussen die in gebouwen in de omgeving broeden maar tijdens het locatiebezoek zijn geen mussen gezien of gehoord. Het eventueel belang als foerageergebied zal beperkt zijn door de directe nabijheid van betere foerageermogelijkheden in het centrum, bijvoorbeeld rond terrassen. De Grote gele kwikstaart wordt regelmatig in Geldermalsen gesignaleerd, maar indicaties van een broedterritorium in of nabij de haven zijn er niet. Gezien de opvallende verschijning zouden broedgevallen vrijwel zeker opgemerkt zijn.

Overige broedvogels

De opgaande begroeiing op het haventerrein, in het Lingepark en de heemtuin is zeer geschikt

voor algemene broedvogels zoals Merel, Zanglijster, Vink, Winterkoning, Roodborst, Groenling, Houtduif en Turkse tortel. Ook Staartmees, Koolmees en Pimpelmees zijn gesignaleerd tijdens het veldbezoek. In een Es ten zuidwesten van de nieuwe parkeergelegenheid is een Eksternest zichtbaar. In de grotere bomen kunnen soorten als Boomklever, Boomkruiper en Grote bonte specht in holtes nestelen. In de lagere sierbeplanting is de kans op broedgevallen minder groot wegens predatierisico door met name huiskatten maar niettemin aanwezig. Tijdens het broedseizoen is de kans op broedgevallen zeer groot en rooi- of snoeiwerkzaamheden kunnen dan ook niet plaatsvinden tijdens de broedperiode. Vaak wordt als broedseizoen de periode half maart - half augustus gehanteerd, maar eerdere en met name latere broedgevallen zijn niet uitgesloten. De kans op broedgevallen van watervogels (Waterhoen, Meerkoet, Wilde eend) langs de Linge en in de haven lijkt op voorhand klein door hoge verstoringsintensiteit maar is niet geheel uit te sluiten. Zeker Wilde eend en Meerkoet kunnen zeer dicht in de nabijheid van menselijke activiteiten tot broeden overgaan. De IJsvogel is tijdens het veldbezoek waargenomen op de dijk ten westen van de haven. Twee exemplaren zaten in één van de solitaire bomen op de dijk en verdwenen in westelijke richting over de Linge. Mogelijkheden voor het graven van nestholtes ontbreken echter binnen het onderzoeksgebied, waardoor de functie beperkt is tot foerageergebied.

2.3 Vleermuizen

In de omgeving van Geldermalsen komen diverse vleermuissoorten voor, waaronder Gewone, Ruige en Kleine dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Rosse vleermuis en Watervleermuis. Van een aantal soorten worden in Nederland vrijwel uitsluitend verblijfplaatsen in gebouwen aangetroffen (Gewone en kleine dwergvleermuis, Laatvlieger). De ingrepen hebben geen betrekking op voor vleermuizen geschikte bebouwing. Soorten als Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis, Gewone grootoorvleermuis en Watervleermuis kunnen in bomen worden aangetroffen. Geschikte verblijfplaatsen zijn bijvoorbeeld oude spechtengaten, andere holtes, scheuren en ruimtes achter losse stukken bast.

In het Lingepark staan diverse bomen met op het oog geschikte holtes voor vleermuizen. Eén Beuk met holte staat in de noordwestelijke hoek van het park die wordt omgevormd tot water. In enkele bomen er omheen zijn lichte beschadigingen te zien maar van voor vleermuizen geschikte holle ruimtes in de stam is geen sprake bij deze bomen. De overige bomen met holtes staan ruimschoots buiten de zone waar omvorming plaatsvindt. Zo staat in het noordoostelijk deel van het park een Alnus-cultivar met spechtengat en in het zuidelijk deel een Treurwilg met holte, hoewel deze weinig geschikt lijkt door de takken die de stam moeilijk bereikbaar maken. In het bosje ten westen van de haven ontbreken potentiële verblijfplaatsen. In enkele bomen van de populierenrij en één van de grotere fruitbomen in de zuidwesthoek van het onderzoeksgebied zijn holtes of scheuren te zien die mogelijk door vleermuizen gebruikt worden, maar de geschiktheid lijkt beperkt vanwege de groeivorm van de populieren (zeer veel takken langs de stam) en beperkte hoogte van de fruitboom.

Het is aannemelijk dat de Linge onderdeel is van vliegroutes van diverse vleermuissoorten. De donkere, relatief beschutte rivier kan door vleermuizen gebruikt worden om zich tussen verblijfplaatsen in de bebouwde kom en foerageergebieden elders te verplaatsen. Ook de bosstrook in de zuidwesthoek van het onderzoeksgebied (ten noorden Koppelsedijk) is mogelijk onderdeel van een vliegroute.

Het Lingepark, de Heemtuin en de haven zelf vormen geschikt foerageergebied voor vleermuizen. In jachthavens zijn onder gunstige weersomstandigheden vrijwel altijd foeragerende vleermuizen te vinden. Meestal gaat het om weinig lichtschuwe soorten zoals de Gewone dwergvleermuis. Het Lingepark is uitermate geschikt als jachtgebied door de afwisseling van gevarieerde opgaande

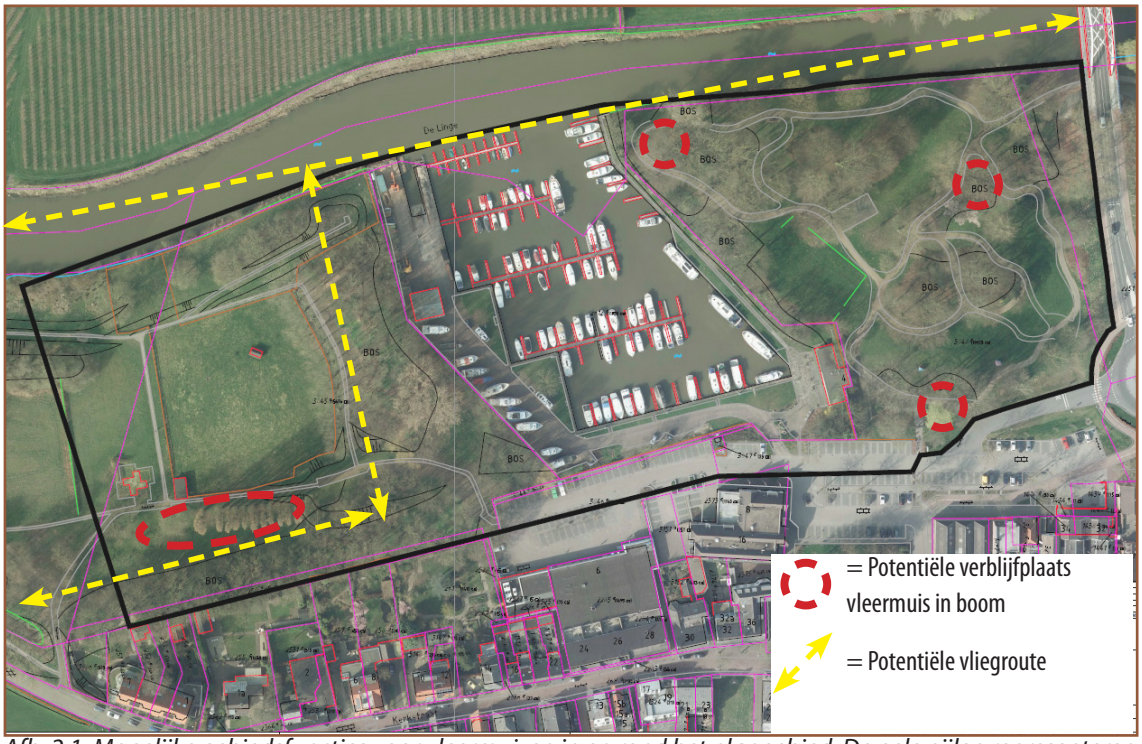

Afb. 2.1: Mogelijke gebiedsfuncties voor vleermuizen in en rond het plangebied. De gele pijlen representeren mogelijke vliegroutes, de rode cirkels betreffen globale locaties van bomen die geschikt zijn als verblijfplaats. Bron ondergrond: Gemeente Geldermalsen.

begroeiing en open plekken met gazon. Ook de Linge-oever en bosrand ten westen van de haven vormen aantrekkelijk foerageergebied door de donkere, beschutte ligging en waarschijnlijk uitstekend voedselaanbod.

2.4 Grondgebonden zoogdieren

Onder "grondgebonden zoogdieren" worden hier bedoeld alle zoogdieren met uitzondering van vleermuizen. Dit zijn knaagdieren, insecteneters, marters en eekhoorns.

In de opgaande begroeiing aan weerszijden van de haven zijn geen sporen aangetroffen die duiden op aanwezigheid van Eekhoorns. Het is niet uitgesloten dat Eekhoorns in de omgeving voorkomen, of zelfs in het Lingepark zelf. Nesten zijn evenwel niet aangetroffen en ontbreken zeker in de te vellen bomen. Sporen van marterachtigen zijn niet gevonden, maar met name aanwezigheid van de Wezel is niet uitgesloten. Er zijn sporen van Woelmuizen (het hoofdvoedsel van de Wezel) gevonden en aan ruige hoekjes en natuurlijke holtes in de grond ontbreekt het niet. Om dezelfde reden kan ook de Hermelijn verwacht worden. Steenmarter en Boommarter zijn in de Betuwe vrij zeldzame verschijningen en er zijn in het onderzoeksgebied geen sporen aangetroffen die op mogelijke aanwezigheid duiden. De Waterspitsmuis is in 2013 aangetroffen in braakbalresten tussen Culemborg en Geldermalsen (waarneming.nl). Er zijn geen waarnemingen uit Geldermalsen bekend en geschikt biotoop is niet aanwezig in het plangebied. De oevers zijn te steil en er is sprake van relatief veel verstoring.

Algemene kleine zoogdiersoorten zoals Veldmuis, Bosmuis en Egel komen hoogstwaarschijnlijk wel voor in het park en heemtuin maar zijn niet beschermd of staan op de vrijstellingslijst van de provincie Gelderland.

2.5 Amfibieën en vissen

De haven is ongeschikt als voortplantingshabitat voor amfibieën. Poelen en sloten ontbreken. Hooguit de begroeide, relatief ondiepe delen oeverzones van de Linge zijn in potentie geschikt maar de kans op succesvolle voortplanting wordt zeer klein geacht. Hiervoor zullen de eenzijdig aangetakte rivierarm ten westen van de heemtuin, sloten, vijvers en poelen in de omgeving veel eerder in aanmerking komen. Als landhabitat voor amfibieën buiten het voortplantingsseizoen is het parklandschap zeer geschikt. De omstandigheden zijn relatief vochtig, er is een rijke ondergroei en strooisellaag waardoor algemene soorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander vrijwel zeker aan te treffen zijn. Voor zeldzamere soorten is het terrein echter ongeschikt of ontbreekt binding met bekende leefgebieden.

De Linge is een visrijke rivier en in de haven en omgeving zijn soorten als Snoek, Baars, Blankvoorn, Brasem en Karper te verwachten. Mogelijk komen de voorheen beschermde Bittervoorn en Kleine modderkruiper in de ondiepe, begroeide zones voor zoals de hank ten westen van de heemtuin. De beschermde Grote modderkruiper komt binnen het grondgebied van de gemeente Geldermalsen voor. Geschikt biotoop voor de Grote modderkruiper (ondiepe verlandingsvegetatie) of andere beschermde vissoorten ontbreekt echter binnen het onderzoeksgebied.

2.7 Reptielen en ongewervelden

De oeverzones van de Linge vormen potentieel jachtgebied voor de Ringslang maar de soort komt niet in de directe omgeving van Geldermalsen voor. Overige reptielen ontbreken in de wijde omgeving. Voor beschermde of bijzondere soorten ongewervelden (zoals dagvlinders, libellen) ontbreekt geschikt leefgebied en dergelijke soorten komen dan ook met zekerheid niet voor op de locatie.

Afb. 2.2: Oostelijk deel haventerrein, gezien vanaf de toegangspoort. Rechts het Lingepark waarvan een deel zal verdwijnen door uitbreiding van de haven in oostelijke richting omwille van veiligheidsredenen.

Afb. 2.3: Lingeoever direct ten westen van de haveningang.

Afb. 2.4: Verenigingsgebouw watersportvereniging (rechts), struiken tussen haventerrein en openbare weg (voorgrond), toegangsweg (centraal) en Lingepark (op de achtergrond).

Afb. 2.5: Weide ten westen van de haven. Links de ooievaarsnestpaal. Een deel van de bomen op de achtergrond wordt gekapt. Omdat de nestpaal blijft staan en verstorende (kap)werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd zijn effecten op de ooievaar op voorhand uitgesloten.

Afb. 2.6: Groepje bomen in de noordoostelijke hoek van het Lingepark. Een deel van de zichtbare bomen zal verdwijnen ten behoeve van de uitbreiding van de haven. Vleermuisonderzoek is nodig vanwege aanwezigheid holtes.

3 EFFECTEN BESCHERMDE FLORA EN FAUNA

3.1 Vaatplanten

Er komen geen onder de Wet natuurbescherming beschermde plantensoorten op de locatie voor, een effect op beschermde vaatplanten is derhalve uitgesloten. Nader onderzoek naar beschermde vaatplanten is niet nodig.

3.2 Broedvogels

Broedvogels met jaarrond beschermde verblijfplaats

Er zijn, met uitzondering van de Ooievaarsnestpaal, geen potentiële jaarrond beschermde nestplaatsen van broedvogels aangetroffen in het onderzoeksgebied. De nestpaal vertoont geen tekenen van gebruik door Ooievaars. Een deel van het parkbos tussen haven en weide met nestpaal blijft behouden waardoor de kans op toekomstige ingebruikname waarschijnlijk niet kleiner wordt. De herinrichting van het haventerrein zal derhalve niet leiden tot verstoring, aantasting of vernieling van jaarrond beschermde rust- of voortplantingsplaatsen van vogels.

Overige broedvogels

Verwijderen of snoeien van opgaande begroeiing en tijdens de broedperiode van algemene broedvogels kunnen leiden tot verstoring of vernieling van nesten van algemene broedvogels waarvan het nest tijdens het broedseizoen beschermd is. De kans op broedgevallen is zeer groot, met name in de periode half maart - half augustus. Bezette nesten mogen nooit vernield of weggehaald worden tot het moment dat de jongen op eigen kracht permanent het nest verlaten hebben. Ook verstoring is verboden wanneer dit het broedsucces beïnvloedt. Het is niet mogelijk hier ontheffing voor te krijgen, negatieve effecten dienen voorkomen te worden door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Buiten de broedperiode zijn de nesten van betreffende soorten niet beschermd en mogen verwijderd worden. Het broedseizoen is geen vastgestelde periode maar kan van jaar tot jaar verschillen. In de periode half maart - half augustus is de kans op broedgevallen het grootst en is het uitvoeren van kap-, snoei- en rooiwerkzaamheden niet mogelijk. Eerdere en met name latere broedgevallen, hoofdzakelijk van duiven, zijn echter niet uit te sluiten. Leidend is aan- of afwezigheid van bezette nesten, deze mogen nooit aangetast worden zolang ze in gebruik zijn.

3.3 Vleermuizen

Binnen het onderzoeksgebied zijn een aantal potentiële vleermuisverblijfplaatsen aangetroffen in de vorm van spechtengaten, spleetvormige holtes en loszittende stukken schors. De meeste mogelijke verblijfplaatsen liggen buiten invloedssfeer van de werkzaamheden. Uitzondering hierop is een boom in de noordwesthoek van het Lingepark. Deze boom zal volgens de huidige plannen gekapt worden wegens het verschuiven van de havenkade. Nader onderzoek is nodig om vast te stellen of de Beuk een verblijfplaats voor vleermuizen is. Nader onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol (opgesteld door NGB & Zoogdiervereniging) in de vorm van 4 gerichte nachtelijke veldbezoeken in de periode mei - september. Hiermee kunnen de functies zomer-, kraam- en paar-/baltsverblijf onderzocht worden.

De stamdiameter is te gering om in de winter een vorstvrij, stabiel microklimaat te bieden en daarmee dienst te doen als massawinterverblijf.

De overige voor vleermuizen geschikte bomen liggen verder van de haven af, buiten invloedssfeer van de herinrichting van het haventerrein. Desondanks zijn de locaties van bomen met potentiële verblijfplaatsen op kaart aangegeven. Mocht besloten worden deze bomen te kappen dan is eveneens nader onderzoek nodig. Als de bomen behouden blijven is nader onderzoek niet nodig.

De Linge is hoogstwaarschijnlijk onderdeel van vliegroutes van diverse vleermuissoorten (o.a. Gewone en Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis). Een toename van lichtverstoring kan de functionaliteit van de vliegroute aantasten. Dit is te voorkomen door aangepast toepassen van verlichting op een zodanige manier dat er geen sprake is van tijdelijke of permanente toename van lichtintensiteit boven de Linge. Beperkt de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter, voorkom uitstraling richting rivier met behulp van aangepaste armaturen of pas amberkleurige verlichting (zogenaamde 'batlampen') toe. Ook het bosplantsoen in de zuidoostelijke hoek is mogelijk onderdeel van een vliegroute maar deze groenstructuur blijft behouden en wordt niet blootgesteld aan extra verlichting. Nader onderzoek naar vliegroutes is niet nodig indien de functionaliteit gegarandeerd blijft door toepassen van aangepaste verlichting. Overigens is onderzoek naar gebruik van de Linge als vliegroute te combineren met het onderzoek naar verblijfplaatsen in het Lingepark.

Haven, Linge en de omringende parken en uiterwaarden vormen geschikt foerageergebied voor vleermuizen. De ingrepen leiden niet tot aantasting van essentieel foerageergebied. Mogelijke negatieve effecten zijn beperkt en hebben slechts betrekking op kleine onderdelen van het plangebied. Geschikte alternatieven zijn volop aanwezig in de directe omgeving. Nader onderzoek naar foerageergebied van vleermuizen is niet nodig.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Op de projectlocatie worden voornamelijk kleine, algemene zoogdiersoorten verwacht. De werkzaamheden kunnen tot negatieve effecten op deze soorten leiden, bijvoorbeeld door de aantasting van holen en gangenstelsels. Omdat een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt moet alleen rekening gehouden worden met de algemene zorgplicht die voor alle dieren en planten geldt. Aantasting van vaste verblijfplaatsen van Waterspitsmuis, Eekhoorn, Boom- en Steenmarter is niet aan de orde en ook van een significante verslechtering van (potentieel) leefgebied is geen sprake. Nader onderzoek naar beschermde zoogdiersoorten is niet aan de orde.

3.5 Overige soortgroepen

Het vóórkomen van beschermde soorten uit overige soortgroepen (amfibieën, reptielen, vissen, ongewervelden) is op voorhand uitgesloten wegens het ontbreken van geschikt leefgebied of doordat de locatie buiten het bekende verspreidingsgebied valt. Negatieve effecten op beschermde soorten uit overige soortgroepen zijn derhalve op voorhand uit te sluiten. Voor enkele algemene amfibieën die mogelijk op de locatie voorkomen heeft de provincie Gelderland een algemene vrijstelling verleend bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor vissen, evenals voor de mogelijk aanwezige amfibieën en grondgebonden zoogdieren, de algemene zorgplicht. Door conform een goedgekeurde gedragscode (bijvoorbeeld "Gedragscode Ruimtelijke Ontwikkeling en Inrichting" van Stadswerk met inachtneming nieuwe soortenlijsten) te werken worden negatieve effecten naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen.

4 GEBIEDSBESCHERMING

4.1 Gelders Natuurnetwerk (GNN) en Groene Ontwikkelingszone (GO)

De onderzoekslocatie ligt niet binnen de begrenzing van het Gelders Natuurnetwerk of de Groene Ontwikkelingszone. De rivier de Linge behoort wel tot het GNN en de tegenoverliggende oever en uiterwaarden tot de GO. Het gaat om deelgebied 56: Maurik - Beusichem - Tricht. De ingrepen vinden plaats buiten deze provinciaal beschermde gebieden en hebben geen effect op de kernkwaliteiten en ontwikkelingsdoelen. Nader onderzoek naar externe effecten op GNN en GO is niet nodig.

4.2 Natura 2000

Er liggen geen Natura 2000-gebieden in de omgeving van het plangebied. Dichtsbijzijnde gebied is "Rijntakken - deelgebied Uiterwaarden Waal", ongeveer 5 kilometer ten zuiden van de locatie. Gezien de aard en schaal van de ingreep zijn effecten op doelstellingen van Natura 2000-gebieden op voorhand uitgesloten. Nader onderzoek naar effecten op doelstellingen van Natura 2000-gebieden is niet nodig.

Afb. 4.1: Globale ligging onderzoeksgebied (rood kader) ten opzichte van het NNN (donkergroen) en Groene Contour (lichtgroen). Het onderzoeksgebied grenst aan het GNN waar de Linge toe behoort, maar is hier geen onderdeel van. Dichtsbijzijnde Natura 2000-gebieden liggen op meer dan 5 kilometer asfstand in de vorm van Rijntakken - deelgebied Uiterwaarden Waal. Bron ondergrond: Kaarten.gelderland.nl, provincie Gelderland (1-12-2017).

5 CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN

5.1. Overzicht van de bevindingen

Soortgroep	Aanwezigheid	Effect	Aanbevelingen
Flora - beschermde soorten	niet	geen	geen
Vleermuizen - verblijfplaatsen	**mogelijk**	**mogelijk**	**zie bij 5.2**
Vleermuizen - vlieg/foerageerroutes	**mogelijk**	**mogelijk**	**zie bij 5.2**
Zoogdieren - gebouwbewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - grond-/boombewonend	niet	geen	geen
Zoogdieren - vrijgestelde soorten	zeker	mogelijk	zorgplicht
Vogels - jaarrond beschermde nesten	**mogelijk**	**mogelijk**	**zie bij 5.2**
Vogels - algemene broedvogels	**waarschijnlijk**	**mogelijk**	**zie bij 5.2**
Amfibiëen/vissen - vrijgestelde soorten	mogelijk	beperkt	zorgplicht
Amfibiëen/vissen - beschermde soorten	niet	geen	geen
Overige soortgroepen - alle soorten	niet	geen	geen

5.2 Conclusies en aanbevelingen

- De ingrepen behorend tot het project leiden niet tot effecten op beschermde natuurgebieden, zoals aantasting van kernkwaliteiten of doelstellingen van het Gelders Natuurnetwerk of externe effecten op Natura 2000-gebieden.

- De velwerkzaamheden leiden mogelijk tot het verdwijnen van een vaste, jaarrond beschermde vleermuizenverblijfplaats. Het gaat om een boomholte in een Beuk in de westhoek van het Lingepark, nabij de haveningang. Deze boom zal gekapt worden ten behoeve van verlegging van de oostkade omwille van veiligheidsredenen. Nader onderzoek is noodzakelijk om vast te stellen of de boom daadwerkelijk door vleermuizen gebruikt wordt, zie volgende punt.

- Het aanvullend vleermuisonderzoek dient plaats te vinden in de vorm van 4 nachtelijke inventarisaties in de periode mei - september, uit te voeren door een erkend vleermuisdeskundige en conform de richtlijnen van het meest recente Vleermuisprotocol (op moment van schrijven versie 2017).

- Velwerkzaamheden in het bosje ten westen van de haven leiden niet tot aantasting van vaste verblijfplaatsen. Ook zal de herinrichting en bijbehorende werkzaamheden niet tot significante aantasting van essentieel foerageergebied of vliegroutes leiden, mits extra uitstraling van tijdelijke en permanente verlichting t.o.v. de huidige situatie richting Linge en bosranden voorkomen wordt. Voer werkzaamheden indien mogelijk uitsluitend uit tussen zonsopkomst en zonsondergang, gebruik indien nodig afschermende armaturen en/of amberkleurige vleermuisvriendelijke ledlampen. Mocht lichtverstoring niet uit te sluiten zijn dan is nader onderzoek nodig om te bepalen of, en zo ja, welke effecten op vleermuizen te verwachten zijn, evenals de noodzaak van mitigerende maatregelen en het aanvragen van een ontheffing.

- Tijdens het broedseizoen zijn broedgevallen van algemene broedvogels in de opgaande begroeiing op het terrein te verwachten. Bezette nesten mogen nooit vernield worden. Verstoring is alleen toegestaan wanneer deze geen invloed heeft op de overleving van ouders en jongen. Rooi- en snoeiwerkzaamheden dienen daarom plaats te vinden buiten het broedseizoen te worden uitgevoerd. De periode november - half maart is hier het meest geschikt voor omdat de kans op broedgevallen dan zeer klein is. Wees echter alert op broedgevallen van met name duiven in wintergroene opgaande begroeiing! Mochten er

bij de start van de werkzaamheden toch broedgevallen aanwezig zijn dan dient gewacht te worden tot het moment dat de jongen op eigen kracht het nest definitief verlaten hebben.

- Effecten op overige beschermde soorten en soortgroepen waarvoor geen vrijstelling geldt zijn uitgesloten omdat er geen aanwijzingen zijn dat dergelijke soorten binnen invloedssfeer van de werkzaamheden voorkomen.
- Ten aanzien van alle dieren en planten (beschermd of niet beschermd) geldt dat men zich dient te houden aan de algemene zorgplicht. Dit houdt in dat nadelige gevolgen voor flora en fauna naar redelijkheid zoveel mogelijk voorkomen moeten worden.
- Wanneer tijdens werkzaamheden toch beschermde soorten worden aangetroffen dienen werkzaamheden tijdelijk te worden stilgelegd en wordt contact opgenomen met een deskundige (volgens omschrijving van het Ministerie van EZ) op het gebied van flora en fauna. Overleg met de deskundige moet duidelijk maken hoe met de ontstane situatie kan worden omgegaan.

6 SAMENVATTING WETTELIJK KADER

6.1 Inleiding

In Nederland is de wetgeving omtrent de bescherming van natuurwaarden gesplitst in soortbescherming en gebiedsbescherming. De bescherming was voorheen geregeld in respectievelijk de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998. Voor houtopstanden gold de Boswet. Op 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming in werking getreden die de bovenstaande wetten vervangt. Wat betreft gebiedsbescherming is er weinig veranderd. Op het gebied van soortenbescherming hebben zich diverse wijzigingen voorgedaan. Zo zijn veel planten en vissen onder de nieuwe wet niet meer beschermd, terwijl een aantal zeldzame dagvlinders en libellen juist zijn toegevoegd. Verder is het bevoegd gezag in de meeste gevallen GS van de provincie, waar dat eerder de RVO was. De provincies hebben meer zeggenschap over het beleid, wat zich vooral uit in het feit dat er verschillen zijn in de vrijstellingslijsten van soorten waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting of bestendig beheer en onderhoud vrijstelling geld. Meer informatie over de Wet natuurbescherming is onder andere terug te vinden op de websites van de Rijksoverheid en de verschillende provincies.

6.2 Gebiedsbescherming

Gebiedsbescherming was voorheen opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998 en heeft de bescherming en instandhouding van natuurgebieden in Nederland als doel. Daartoe zijn gebieden aangewezen in het kader van de Vogelrichtlijn (VR-gebieden), Habitatrichtlijn (HR-gebieden) en het Verdrag van Ramsar (Wetlands). Beschermde Natuurmonumenten vervallen onder de Wet natuurbescherming omdat deze vrijwel geheel samenvallen met **Natura 2000-gebieden**. De VR- en HR-gebieden worden samengevat onder de noemer Natura 2000. Voor de Natura 2000-gebieden worden/zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor specifieke vogelsoorten of habitats. Deze kunnen van gebied tot gebied verschillen. De hierboven genoemde gebieden kunnen overlappen. Activiteiten die een negatief effect hebben op Natura 2000-gebieden zijn verboden. Dat geldt ook voor activiteiten buiten de gebieden die een negatief effect hebben binnen het gebied. Voor activiteiten is een vergunning mogelijk. Een vergunning wordt pas afgegeven wanneer een zogenaamde 'habitattoets' is doorlopen. Hieruit moet blijken dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en geen verstoring van soorten optreedt. Een vergunning wordt afgegeven door de betreffende provincie.

Het **Gelders Natuurnetwerk** (hierna **GNN**) en de **Groene Ontwikkelingszone** (hierna **GO**) komen voort uit het herdefiniëren van de voormalige Ecologische Hoofdstructuur (EHS) door de provincie Gelderland. Het netwerk helpt voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. In het GNN is uitsluitend sprake van een natuurbestemming. Binnen het GNN zijn ruimtelijke ontwikkelingen slechts mogelijk wanneer deze van groot algemeen of provinciaal belang zijn én er geen reële alternatieven zijn. Er geldt dan wel een compensatieverplichting om negatieve effecten teniet te doen. De GO bestaat uit 'niet-natuurlijke' elementen van de voormalige EHS zoals infrastructuur en bebouwing. In de GO liggen meer ontwikkelingsmogelijkheden voor bijvoorbeeld bedrijven. De begrenzing en doelstellingen van GNN en GO worden door de provincie vastgesteld en is in verwerkt in de omgevingsvisie en -verordening.

6.3 Soortenbescherming

Onder de Wet Natuurbescherming zijn verschillende beschermingsregimes te onderscheiden: soorten van de Vogelrichtlijn (VR), soorten van de Habitatrichtlijn (HR) en overige beschermde soorten genoemd in bijlage A behorend bij artikel 3.10 van de WNb. Daarnaast hebben provincies de vrijheid om voor bepaalde soorten uit de laatste categorie vrijstelling te verlenen bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting en bestendig beheer en onderhoud. Gedetailleerde informatie over het onderdeel soortenbescherming, inclusief lijsten van beschermde soorten, is onder meer te vinden op de website van de Rijksoverheid.

6.4 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringsfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Wet natuurbescherming nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terreinbeherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

Bijlage 3 Vleermuizenonderzoek

Ruimte voor Advies
Adviesgroep voor ruimte, water en natuur
Adviesgroep voor ruimte, water & natuur
Postbus 1799, 3600 BT Maarssen

Notitie vleermuisonderzoek Jachthaven Achter ‘t Veer

Projectgegevens

Opdr. gvr.: Gemeente Geldermalsen
Betreft: Vleermuisonderzoek
Opgest.: R. Harleman, natuur- en landschapsdeskundige
Contact: 06 51613592, harleman@ruimtevooradvies.nl
Datum: 14 december 2018

Project: Vernieuwen Jachthaven
Locatie: Jachthaven, Geldermalsen
Uitvoering: Ruimte voor Advies BV

1 Aanleiding en doel

Onderhavige rapportage beschrijft de resultaten van het vleermuisonderzoek uitgevoerd op de locatie Jachthaven Achter ’t Veer te Geldermalsen. De gemeente Geldermalsen is voornemens het haventerrein en directe omgeving te vernieuwen. In maart 2018 heeft J. Mossink BSc, ecoloog en vleermuisdeskundige van bureau Ruimte voor Advies, een ecologische quickscan uitgevoerd om mogelijke effecten op beschermde natuurwaarden in kaart te brengen. Daaruit bleek dat de veldwerkzaamheden mogelijk leiden tot het verdwijnen van een vaste, jaarrond beschermde vleermuizenverblijfplaats. Om vast te stellen of vleermuizen daadwerkelijk gebruik maken van de beuk in het Lingepark is gericht onderzoek uitgevoerd conform de richtlijnen van het Vleermuisprotocol 2017 (opgesteld door o.a. Netwerk Groene Bureaus en Zoogdiervereniging). Dat wil zeggen vier gerichte, nachtelijke veldbezoeken in geschikte periodes (15 mei -15 juli en 15 augustus- 30 september) en bij gunstige weersomstandigheden om de aanwezigheid van vaste, jaarrond beschermde zomer-, kraam- en paarverblijven van boombewonende vleermuizen te onderzoeken.

Uit de quickscan bleek dat de herinrichting ten westen van de haven en bijbehorende werkzaamheden niet tot significante aantasting van essentieel foerageergebied of vliegroutes leiden, mits extra uitstraling van tijdelijke en permanente verlichting t.o.v. de huidige situatie richting Linge en bosranden voorkomen wordt.

Hieronder volgt een beschrijving van de werkwijze, gevolgd door resultaten en advies.

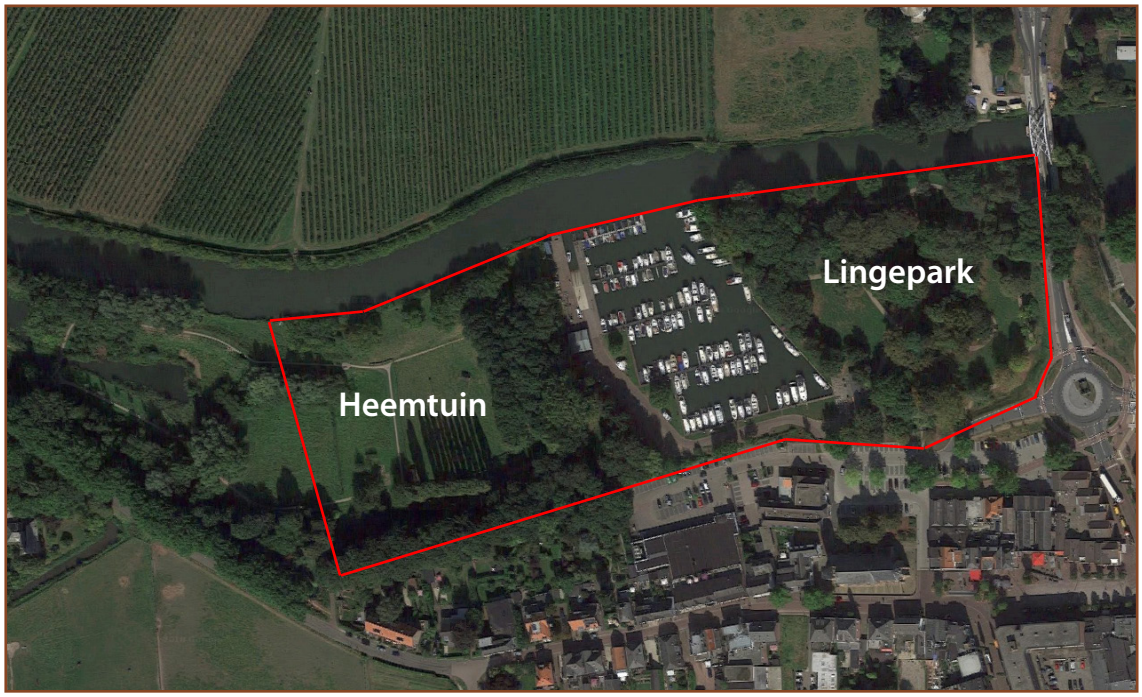

Afb. 1.1: Luchtfoto van de onderzoekslocatie Jachthaven Achter 't Veer te Geldermalsen (rood kader). Bron: GoogleMaps 2018

Afb. 1.2: Globale ligging onderzoeksgebied ten opzichte van Geldermalsen (rode cirkel). Bron: GoogleMaps 2018.

2 Methode

Op de onderzoekslocatie zijn per deelgebied vier gerichte inventarisaties uitgevoerd (zie tabel 2.1 en tabel 2.2). Voor het onderzoek zijn de richtlijnen van het meest recente Vleermuisprotocol (versie 2017) gevolgd. De inventarisaties zijn uitgevoerd door L. Grote Gansey, natuur- & landschapsdeskundige en J. Mossink, ecoloog en tevens vleermuisdeskundige van bureau Ruimte voor Advies. Voor het vleermuisonderzoek is gebruik gemaakt van een zogenaamde batdetector met opnamefunctie (Pettersson d240x & Echometer Touch 2 Pro met opname fucntie), verrekijker en zichtwaarnemingen.

Tabel 2.1 Overzicht inventarisatiemomenten vleermuizen Jachthaven, deelgebied Heemtuin

Datum	Periode-Temp-Weer	Doelsoort inventarisatie
14 jun 2018	22.00-00.00, 15°C, half bewolkt, ZW3	Vleermuis zomer-/kraam
14 jul 2018	21.55-00.00, 19°C, helder, NO2	Vleermuis zomer-/kraam
02 sep 2018	05.00-07.00, 7°C, helder, NO2	Vleermuis paar-/baltsverblijf
30 sep 2018	05.15-07.30, 19°C, helder, ZW1	Vleermuis paar-/baltsverblijf

Tabel 2.2 Overzicht inventarisatiemomenten vleermuizen Jachthaven, deelgebied Lingepark

Datum	Periode-Temp-Weer	Doelsoort inventarisatie
15 jun 2018	03.15-05.20, 14°C, half bewolkt, Z2	Vleermuis zomer-/kraam
15 jul 2018	03.30-05.35, 13°C, helder, -	Vleermuis zomer-/kraam
01 sep 2018	20.00-00.00, 17°C, helder, NO1	Vleermuis paar-/baltsverblijf
29 sep 2018	19.00-23.00, 13°C, helder, ZW2	Vleermuis paar-/baltsverblijf

3 Resultaten inventarisaties

3.1 Verblijfplaatsen

Tijdens de veldbezoeken zijn vijf soorten vleermuizen waargenomen in de twee deelgebieden, namelijk de Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Ruige dwergvleermuis, Rosse vleermuis en de Watervleermuis

Deelgebied Heemtuin - Jachthaven

Tijdens de eerste twee veldbezoeken op 14 juni en 14 juli zijn geen in- en/of uitvliegende vleermuizen aangetroffen. Tijdens het veldbezoek op 2 september zijn op een tweetal plaatsen baltsgeluiden waargenomen van de Ruige dwergvleermuis. De mannelijke Ruige dwergvleermuis slaan vanuit hun paarverblijfplaats baltsgeluiden uit. Tijdens het veldbezoek op 30 september is een baltsende Gewone dwergvleermuis gehoord nabij de plaatselijke Albert Heijn. De mannelijke Gewone dwergvleermuis slaan al vliegend rond de paarverblijfplaats baltsgeluiden uit. In het plangebied zijn geen paarverblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis aanwezig, daarentegen van de Ruige dwergvleermuis wel.

Conclusie
Er zijn een tweetal paarverblijven vastgesteld. De Ruige dwergvleermuis gebruikt de te behouden bomen als paarverblijfplaats. De paarverblijfplaats van de Gewone dwergvleermuis is gelokaliseerd in het pand van de plaatselijke Albert Heijn. De voorgenomen werkzaamheden hebben geen invloed op de aangetroffen paarverblijven.

Deelgebied Lingepark - Jachthaven

Tijdens de eerste twee veldbezoeken op 15 juni en 15 juli zijn geen in- en/of uitvliegende vleermuizen aangetroffen. Tijdens de laatste twee veldbezoeken in het najaar zijn geen baltsgeluiden waargenomen.

Conclusie
De vleermuizen gebruiken het Lingepark en de jachthaven niet als zomer- en paarverblijfplaats. De ruimtelijke ontwikkeling heeft geen invloed op de duurzame instandhouding van de vleermuizen.

3.2 Foerageergebied en vliegroutes

Deelgebied Heemtuin - Jachthaven

In het voorjaar is de Rosse vleermuis eenmalig, ten noorden van het plangebied op grote afstand overvliegend waargenomen. Een echt overduidelijke vliegroute van deze soort is niet aangetroffen. Tijdens alle veldbezoeken zijn waarnemingen van foeragerende Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis gedaan, zoals te zien op afbeelding 2.1. Waarnemingen van foeragerende Ruige dwergvleermuizen waren met name in het oostelijk deel van de Heemtuin. Daarentegen gebruikt de Gewone dwergvleermuis de Heemtuin in zijn totaliteit als foerageergebied. De waarnemingen waren op alle avonden nagenoeg identiek. Tijdens alle veldbezoeken zijn vijf Gewone dwergvleermuizen en twee Ruige dwergvleermuizen gedurende een groot deel van de veldbezoeken aanwezig of zelfs tot eind veldbezoek. In het gebied zijn een aantal soorten aanwezig en ze gebruiken het gebied als foerageergebied. Echter, de ingrepen zullen niet leiden tot aantasting van de functie foerageergebied. Mogelijke negatieve effecten zijn beperkt en hebben slecht betrekking op kleine onderdelen van het plangebied. Geschikte alternatieven zijn volop aanwezig in de directe omgeving.

Conclusie
Zoals reeds in de quickscan benoemd is er sprake van een essentieel foerageergebied. De ingrepen leiden niet tot aantasting van essentieel foerageergebied. Mogelijke negatieve effecten zijn beperkt en hebben slechts betrekking op kleine onderdelen van het plangebied. Wel dient rekening te worden gehouden met lichtverstoring. Tevens dient er gewerkt te worden in de juiste periode op het juiste tijdstip.

Deelgebied Lingepark - Jachthaven

In het najaar is de Watervleermuis eenmalig, ten noorden van het plangebied foeragerend aangetroffen. In het voorjaar is de Laatvlieger eenmalig en kortstondig foeragerend waargenomen aan de zuidrand van het park, tussen park en parkeerplaats. Met name boven de jachthaven, langs kademuren en boten, maar ook langs de omringende houtopstanden wordt intensief door de Gewone dwergvleermuis gefoerageerd. In het Lingepark zijn enkele foeragerende exemplaren waargenomen, tot maximaal 3 locaties gelijktijdig. Er was geen duidelijk patroon herkenbaar. In het voorjaar is de Rosse vleermuis eenmalig, ten noorden van het plangebied op grote afstand overvliegend waargenomen. Een overduidelijke vliegroute van deze soort is niet aangetroffen. Voor het deelgebied Lingepark geldt eveneens dat het gebied wordt gebruikt als foerageergebied, maar dat voorgenomen activiteiten niet zal leiden tot

negatieve effecten. Mogelijke negatieve effecten zijn beperkt en hebben slecht betrekking op kleine onderdelen van het plangebied. Geschikte alternatieven zijn volop aanwezig in de directe omgeving.

Conclusie
Er sprake van een essentieel foerageergebied. De ingrepen leiden niet tot aantasting van essentieel foerageergebied. Mogelijke negatieve effecten zijn beperkt en hebben slechts betrekking op kleine onderdelen van het plangebied. Wel dient rekening te worden gehouden met lichtverstoring. Tevens dient er gewerkt te worden in de juiste periode op het juiste tijdstip.

4 Conclusie en advies

Verblijfplaatsen

- Indien de bomen met verblijfplaatsen in de Heemtuin van de Ruige dwergvleermuis tijdens de ontwikkeling ongemoeid blijven, leidt de ruimtelijke ontwikkeling niet tot negatieve effecten op beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen.
- Wanneer het wel gewenst is deze bomen te verwijderen, dient een ontheffing Wet natuurbescherming te worden aangevraagd bij de Provincie Gelderland.
- In de Heemtuin dient zoveel mogelijk gewerkt te worden buiten de kwetsbare periode van de Ruige dwergvleermuis. Voor de activiteiten is de meest gunstige periode tijdens de winterslaap, dus tussen november-maart

Foerageergebieden en vliegroutes

- De voorgenomen activiteiten leiden niet tot het verstoren van een essentieel foerageergebied en belangrijke vliegroute van voornamelijk de Gewone dwergvleermuis.
- Er sprake van essentieel foerageergebied, zowel in de Heemtuin, jachthaven en Lingepark. De ingrepen leiden niet tot aantasting van essentieel foerageergebied. Mogelijke negatieve effecten zijn beperkt en hebben slechts betrekking op kleine onderdelen van het plangebied. Geschikte alternatieven zijn volop aanwezig in de directe omgeving.
- Er moet zoveel mogelijk gewerkt worden buiten de kwetsbare periode van de vleermuizen. Voor de activiteiten is de meest gunstige periode tijdens de winterslaap, dus tussen november-maart
- Tijdens de werkzaamheden kan echter wel verstoring met mate voorkomen door het gebruik van verlichting. De kans op verstoring van de vliegroutes en foerageergebied treedt alleen op in de schemering en nachtelijke uren. Is het werken in de avonduren onvermijdelijk, dan zijn maatregelen met betrekking tot verlichting vereist. Dit kan bijvoorbeeld door het gebruik van amberkleurige verlichting, afschermende armaturen en beperken van de verlichtingshoogte tot maximaal 3 meter. In de periode december-maart zijn vleermuizen niet actief en zijn deze maatregelen niet nodig.
- Geslotenheid en donkerte mag niet te veel worden aangetast om negatieve effecten op de functionele leefomgeving te voorkomen. Bij de herinrichting dient hier rekening mee te

worden houden. Zo dient er spaarzaam te worden omgegaan met straatverlichting of moet er gebruik gemaakt worden van aangepaste straatverlichting (amberkleurige verlichting). Ook dienen de opstanden naast of in de nabijheid van de populierenrij gehandhaafd te worden.

Algemeen

- Uiteraard geldt bij de uitvoering wel de algemene zorgplicht en overige aanbevelingen die volgen uit de quickscan. Dit laatste betreft voornamelijk de aanwezigheid van broedvogels tijdens het broedseizoen.
- Het treffen van mitigerende maatregelen en/of het aanvragen van een ontheffing is voor de ruimtelijke ontwikkeling, zoals reeds bekend en beschreven in de quickscan, niet aan de orde.

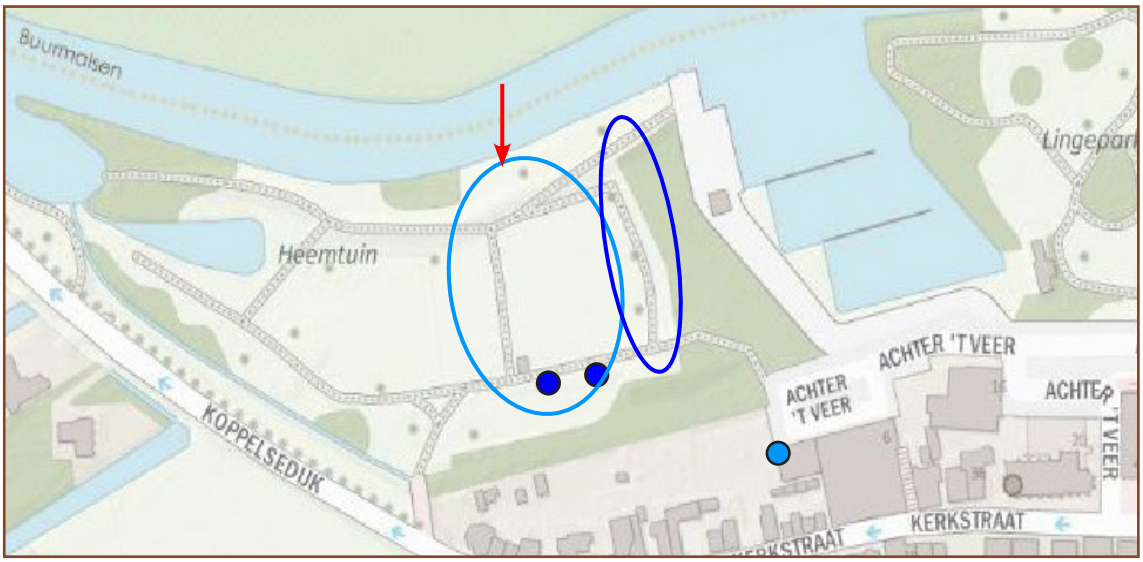

Afb. 2.1: Aanwezigheid van beschermde soorten in 2018 in deelgebied Heemtuin. Bron ondergrond: PDOK-opentopo

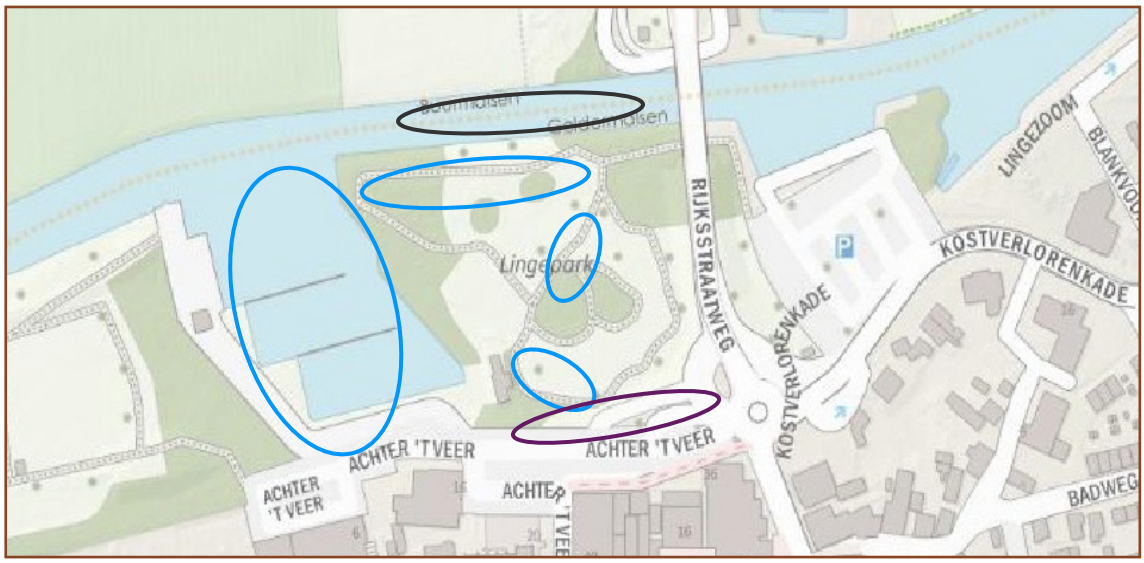

Afb. 2.2: Aanwezigheid van beschermde soorten in 2018 in deelgebied Lingepark. Bron ondergrond: PDOK-opentopo

Legenda

Verblijf-, foerageer- en vlieglocatie

- Gewone dwergvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Watervleermuis
- Rosse vleermuis
- Anders...
- Spreeuw, Kauw...

waarneming buiten plangebied
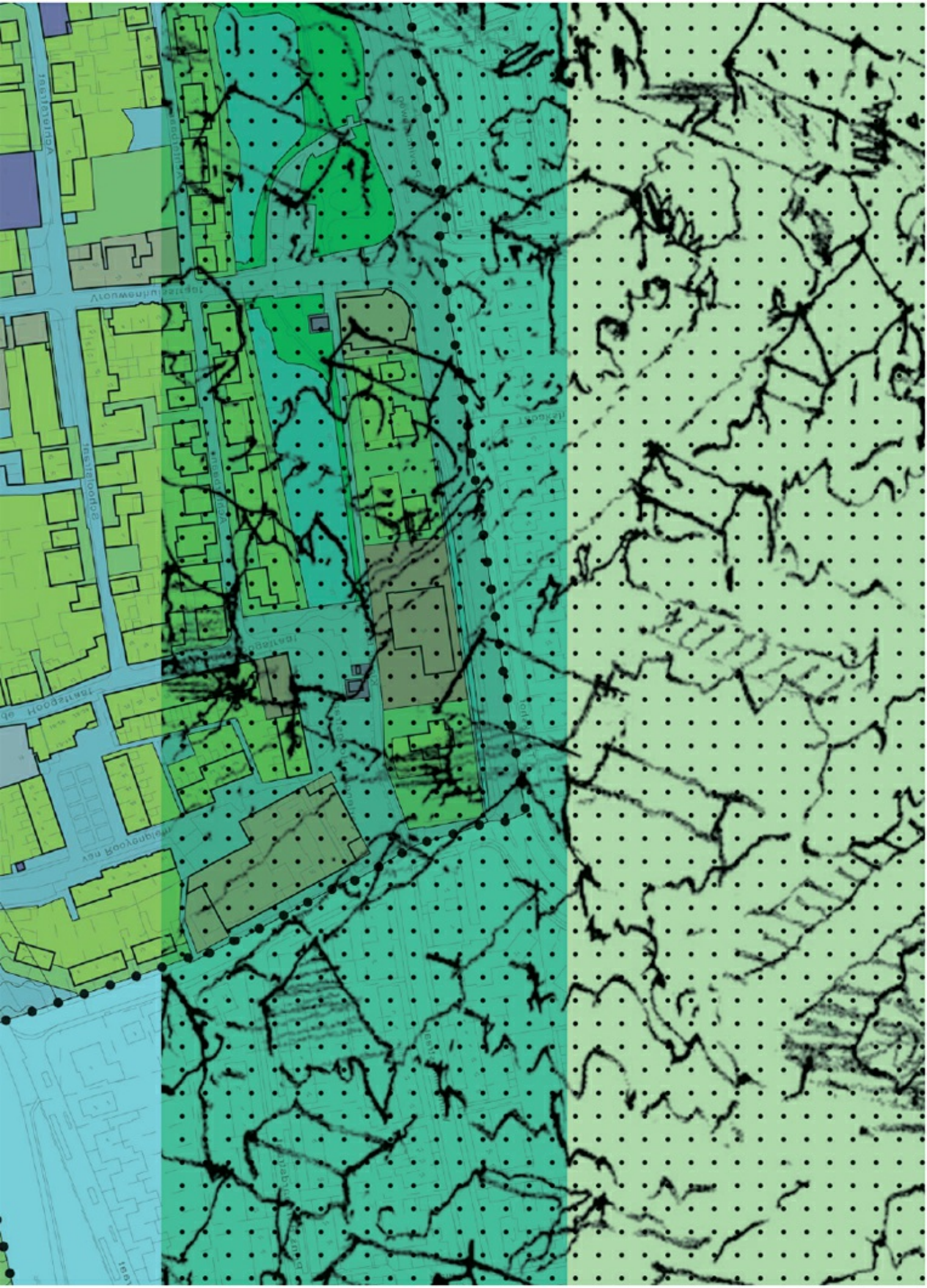
lettercodering
w = winter-; k = kraam-;
z = zomer-; p = paarverblijf